

Istungidokument

B8-0805/2016

17.6.2016

RESOLUTSIOONI ETTEPANEK

komisjoni asepresidendi ning liidu välisasjade ja julgeolekupoliitika kõrge esindaja avalduse alusel

vastavalt kodukorra artikli 123 lõikele 2

tapatalgute kohta Kongo idaosas
(2016/2770(RSP))

Maria Lidia Senra Rodríguez, Marie-Christine Vergiat, Malin Björk, Paloma López Bermejo, Jiří Maštálka, Ángela Vallina, Helmut Scholz, Barbara Spinelli, Javier Couso Permuy, Xabier Benito Ziluaga, Tania González Peñas, Estefanía Torres Martínez, Miguel Urbán Crespo, Lola Sánchez Caldentey
fraktsiooni GUE/NGL nimel

**Euroopa Parlamendi resolutsioon tapatalgute kohta Kongo idaosas
(2016/2770(RSP))**

Euroopa Parlament,

- võttes arvesse oma varasemaid resolutsioone, eelkõige 10. märtsi 2016. aasta resolutsiooni ja 7. oktoobri 2010. aasta resolutsiooni Kongo Demokraatliku Vabariigi suutmatuse kohta kaitsta inimõigusi ja õigust ning AKV–ELi parlamentaarse ühisassamblee resolutsioone,
- võttes arvesse 1948. aasta inimõiguste ülddeklaratsiooni ning 1966. aasta kodaniku- ja poliitiliste õiguste rahvusvahelist pakti,
- võttes arvesse Kongo Demokraatliku Vabariigi põhiseadust, eelkõige selle artiklit 56, milles sätestatakse järgmist: „*Mis tahes akti, kokkuleppe, konventsiooni, korralduse või muu meetme puhul, mille tulemusel elanikkond, füüsilised või juriidilised isikud jäävad täielikult või osaliselt ilma oma ressursidel või loodusvaradel põhinevatest elatusvahenditest, on tegu seadusega karistatava rüüstamisega, ilma et see piiraks majanduskuritegusid käsitlevate rahvusvaheliste sätete kohaldamist.*“,
- võttes arvesse inimõiguste ja rahvaste õiguste Aafrika hartat,
- võttes arvesse demokraatia, valimiste ja valitsemise Aafrika hartat,
- võttes arvesse 1949. aasta Genfi konventsiooni (millega keelustatakse kohtuta hukkamine, vägistamine, sundvärbamine ja muud hirmuteod) artiklit 3 ja II protokolli,
- võttes arvesse 20. novembri 1989. aasta lapse õiguste rahvusvahelist konventsiooni,
- võttes arvesse julgeolekunõukogu 2015. aasta märtsi resolutsiooni 2211, millega pikendati 31. märtsini 2016 ÜRO Kongo Demokraatliku Vabariigi stabiliseerimise missiooni (MONUSCO) mandaati,
- võttes arvesse 2014. aastal Kongo günekoloog Dr Denis Mukwegele Sahharovi auhinna määramist tema võitluse eest Kongo naiste õiguste kaitse eest,
- võttes arvesse Euroopa Parlamendi 20. mail 2015. aastal vastu võetud seisukohta konflikti- või kõrge riskitasemega piirkondadest pärit teatavate mineraalide ja metallide importijate sertifitseerimise kohta,
- võttes arvesse ÜRO Keskkonnaprogrammi 15. aprilli 2015. aasta aruannet, mis käsitleb loodusvarade ebaseaduslikku kasutamist või nendega kauplemist, millest saavad kasu organiseeritud kuritegelikud rühmitused,
- võttes arvesse Cotonou lepingut,
- võttes arvesse kodukorra artikli 123 lõiget 2,

- A. arvestades, et relvastatud rühmituste hulga kasv, korra ja stabiilse riigi puudumine, ÜRO võimetus reageerida ühtselt genotsiidile ja selle tagajärgedele ning nende riikide osalus, kellel on piirkonnas omad huvid, nagu USA ja Prantsusmaa, on põhjustanud dramaatilise olukorra, mille tulemusel on alates 1996. aastast väidetavalt hukkunud mitusada tuhat või isegi mitu miljonit inimest, kellest enamik on tsiviilisikud ning hukuvad eelkõige 1996. ja 1998. aastal toimunud sõjast tingitud alatoitumuse, haiguste ja vaesuse tõttu; arvestades, et nimetatud olukord valitseb riigis ka praegu;
- B. arvestades, et ÜRO Lastefondi (UNICEF) andmetel on perinataalse suremuse määr ajavahemikul 2007–2014 vähenenud 30%: perinataalsuremuskordaja oli 2014. aastaks langenud 104-le võrreldes 2007. aastaga, mil see oli 104 1000 sünni kohta; noorte emade suremus on langenud 35%; 2014. aastal oli emade suremus 846 surma 100 000 sünni kohta võrreldes 2007. aastaga, mil see oli 1289 100 000 sünni kohta;
- C. arvestades, et alates 2012. aastast on Kongo Demokraatlik Vabariik jälle ebastabiilne, mis on võitluste ja vägivaldaaktide tõttu nõudnud mitu tuhat inimelu eelkõige riigi idaosas asuvas Põhja-Kivu ja Lõuna-Kivu provintsis; arvestades, et ÜRO humanitaarasjade koordinaatsioonibüroo (OCHA) 31. juuli 2015. aasta andmetel oli riigisiseste põgenike arv ligikaudu 1,5 miljonit inimest, st 7% riigi kogurahvastikust; arvestades, et 400 000 Kongo pagulast elavad endiselt eksiilis; arvestades, et Kongo Demokraatlikku Vabariiki jõuavad pagulased, kes põgenevad naaberriigis, Kesk-Aafrika Vabariigis valitseva tõsise humanitaarkriisi eest;
- D. arvestades, et sõdivate poolte hulka kuuluvad Rwanda demokraatlikud vabastusjõud (hutude relvarühmitused), Rahvakaitse Rahvuslik Kongress, keda toetab Kongo Demokraatliku Vabariigi vastu Rwanda, Issanda Vastupanuarmee, mis kasvas välja Ugandas toimunud mässust, mai-mai sissid Katangas ja enesekaitse rahvaliikumine; arvestades, et ehkki mõned rühmitused on alates 2010. aastast demobiliseeritud ning mõningatel juhtudel osaliselt integreeritud Kongo sõjaväkke, on olukord endiselt ebaturvaline; arvestades, et nn etnilise küsimuse politiseerimine piirkonnas on konflikte oluliselt teravdanud ning see on jätkuvalt territooriume eraldav tegur;
- E. arvestades, et vägivald on alates 2016. aastast veelgi suurenenud; arvestades, et esmaspäeval, 13. juunil teatas Kongo armee, et Kongo idaosas asuvas Beni piirkonnas toimunud kokkupõrkes hukkus kuus Uganda Demokraatlike liitlasvägede (ADF) mässulist ja üks Kongo sõjaväelane; arvestades, et pärast mõningast rahunemist on vägivaldaktid 2016. aasta mai algusest uuesti hoo sisse saanud; arvestades, et 3. mai öösel vastu 4. maid pussitati Eringeti külas, mis asub Benist 60 km kirdes ja 200 m kaugusel kahest MONUSCO laagrist, väidetavalt surnuks 17 inimest; arvestades, et Beni piirkonnas aset leidnud tapatalgud on ajavahemikul 2016. aasta veebruarist kuni 2016. aasta maini nõudnud väidetavalt umbes sadakond inimelu;
- F. arvestades, et Kongo valitsus ja MONUSCO peavad tapatalgute korraldajaks ADFi, ent paljud eksperdid ja valitsusvälised organisatsioonid on ettevaatlikumad, kuna nendesse võivad olla segatud ametlikud relvajõud; arvestades, et 2016. aasta mai keskpaigas avaldatud ÜRO sanktsioonide komitee salastatud aruande kohaselt osutab selle koostanud ekspertide rühm koleduste korraldamisel ja täidesaatmisel Kongo sõjaväelastele ja Kabilale lähedale seisvale kindralile; arvestades, et kodanikuühiskonna ja opositsiooni aktivistid kritiseerivad MONUSCO ja valitsuse puudulikku tegevust ja

koostööd nimetatud rünnakute osas; arvestades, et alates tapatalgutest on õiguse nõudmiseks toimunud palju meeleavaldusi, millest mõned aeti jõuga laiali; arvestades, et jätkuvad opositsiooniliikmete vastased repressioonid;

- G. arvestades, et 1. ja 2. juunil 2016 läksid Kodanikerinde 2016 (opositsioon) esindajad Haagi, et paluda Rahvusvahelisel Kriminaalkohtul uurida nimetatud tapatalgud ja ametliku sõjaväe sõdurite osalust selles; arvestades, et kriminaalkohtu poole pööruti ka valimisprotsessi raames toimunud opositsiooniliikmetest meelevaldajate repressioonide küsimuses;
- H. arvestades paljusid sõja- ja inimsusvastaseid kuritegusid, inimõiguste massilisi rikkumisi, opositsiooniliikmete vastu suunatud repressioonide ägenemist, naiste ja tütarlaste massilisi vägistamisi ja inimeste massilist ümberasumist; arvestades, et Kongo Demokraatlikus Vabariigis on alates 1996. aastast vägistamise ohvriks langenud väidetavalt vähemalt 200 000 inimest ning ohvrite tegelik arv on tõenäoliselt palju suurem, kuna paljusid vägistamisjuhtumeid ei registreerita; arvestades, et vägistamist kasutavad sõjarelvana kõik sõdivad pooled, sealhulgas ametlikud relvajõud; arvestades, et eelkõige laste väevõimuga võitlejaks värbamine on Kongo Demokraatlikus Vabariigis üldlevinud tava;
- I. arvestades, et Kongo Demokraatliku Vabariigi relvajõudusid süüdistatakse pidevalt vägivallaaktide toimepanemises; arvestades, et Kongo Demokraatliku Vabariigi valitsus võttis 2012. aasta oktoobris vastu tegevuskava, et teha lõpp relva- ja julgeolekujõudude poolt toime pandavale laste võitlejaks värbamisele, seksuaalvägivallale ning laste õiguste tõsistele rikkumistele; arvestades, et sellest alates ei ole probleemid kuhugi kadunud ning vohab karistamatus;
- J. arvestades, et 1999. aastal loodud Monusco (ÜRO stabiliseerimismissioon Kongo Demokraatlikus Vabariigis) on täielikult läbi kukkunud, kuna ta ei ole võimaldanud parandada sõja tõttu rängalt kannatava tsiviilelanikkonna olukorda ning Monusco toetus Kongo Demokraatliku Vabariigi relvajõududele ((FARDC) on viimase kuritegusid ainult suurendanud; arvestades, et pärast Monusco ja FARDC vahelise sõjalise koostöö peatamist 2015. aasta veebruaris otsustas ÜRO 2. märtsil 2016 jätkata valitsuse relvajõudude sõjalist toetamist;
- K. arvestades, et Kongo Demokraatlikus Vabariigis on rohkelt olulisi loodusvarasid (kulda, kassiteriiti, kolumbiit-tantalii, metaani jne) ja et nende varade jätkuv ebaseaduslik kasutamine, eriti Kongo DV idaosas, on endiselt sageli relvastatud poolsõjaväeliste rühmituste kontrolli all ning aitab kaasa konflikti rahastamisele ja toetamisele, olles kogu piirkonna jaoks ebakindluse allikaks;
- L. arvestades, et rahvusvahelised äriühingud rahastavad relvastatud konflikti, et jätkata Kongo maapõue eksploateerimist; arvestades, et ÜRO avaldatud aruannetes on seda tõsiasja korduvalt hukka mõistetud; arvestades, et ÜRO Keskkonnaprogrammi tegevdirektori asetäitja Ibrahim Thiaw nentis 2015. aasta aprillis, et loodusvarade eksploateerimisest saadav tulu on üle miljardi dollari aastas ning et suurem osa sellest – kuni 98% kasumist – läheb rahvusvaheliste kontsernide taskusse ning ülejäänud 2 % kasutatakse Kongo DV relvastatud rühmituste toetamiseks;
- M. arvestades, et rahvusvahelised finantsasutused on oma struktuurilise kohandamise

kavadega riiki veelgi nõrgestanud, tehes sellest eelkõige mäetööstuse hargmaiste ettevõtjate jaoks juriidilise ja maksuparadiisi; arvestades, et Kongo majanduse alussammaste lammutamine ja tuhandete töötajate vallandamine rahvusvaheliste institutsioonide, eeskätt Maailmapanga mõjul on elanikkonnalt võtnud elatusvahendid ja halvendanud inimeste elamistingimusi, samal ajal kui ressursid on kasumlikult hõivanud ja majanduses võimutsevad suured, peamiselt läänemaailma tööstuskontsernid;

- N. arvestades, et alates konflikti puhkemisest on toiduainete hinnad märkimisväärselt tõusnud, mis süvendab veelgi kohaliku elanikkonna vaesust ja toiduga kindlustamatust ning piirkonna ebastabiilsust; arvestades, et samuti teravdab olukorda valitsuse kaasosalusel toimuv maa hõivamine hargmaiste ettevõtjate poolt;
- O. arvestades, et töötuse kasv, sotsiaalse olukorra halvenemine ja elanikkonna vaesumine on otsustavad tegurid piirkonna ebastabiilsuse kujunemisel;
1. mõistab hukka kõik vägivallaaktid, inimõiguste rikkumised ja seksuaalvägivalla; väljendab solidaarsust aastate jooksul konflikti tõttu kannatava elanikkonnaga; mõistab veel kord hukka nn etnilise küsimuse ärakasutamise, mis on nõudnud piirkonnas miljoneid ohvreid ja ainult lõhestab elanikkonda;
 2. väljendab eriti muret vägivalla kasvu pärast riigi idaosas ja nõuab rahvusvahelist sõltumatut uurimist, et teha kindlaks kõigi osapoolte, sh Monusco ja ametlike relvajõudude vastutus seoses nende tapatalgutega; palub rahvusvahelisel üldsusel võtta lõpuks kõik konkreetset meetmed, mis on vajalikud genotsiidi ja loodusvarade eksploateerimise lõpetamiseks ja konflikti ohvritele hüvitise võimaldamiseks;
 3. väljendab muret ka vägivalla püsimise tõttu valimiste eel; nõuab kõigi meelevaldselt kinnipeetavate isikute viivitamatut ja tingimusteta vabastamist ning opositsiooniliikmete politsei või kohtuvõimu poolt tagakiusamise lõpetamist;
 4. on seisukohal, et võitlus karistamatuse vastu humanitaarõiguse rikkumiste ning finants- ja majanduskuritegevuse korral on Kongo Demokraatlikus Vabariigis rahu taastamise üks vältimatu tingimus;
 5. on eriti mures naiste olukorra pärast riigis ning kuritegude ja diskrimineerimise pärast, mille all naised kannatavad; peab vältimatult vajalikuks ametivõimude ja rahvusvahelise üldsuse pingutusi, et teha lõpp massilise vägistamise kasutamisele sõjarelvana, tagada juurdepääs avalikele tasuta tervishoiuteenustele, sh seksuaaltervishoid, rasedumisvastased vahendid ja abort, ning edendada tõelist soolist võrdõiguslikkust;
 6. on lisaks seisukohal, et lapssõdurite kasutamise kaotamine peab olema ametivõimude ja rahvusvahelise üldsuse üks prioriteet;
 7. mõistab hukka selle, et Kongo elanikkonna elementaarsed vajadused ohverdatakse süstemaatiliselt hargmaiste ettevõtjate ja välisriikide majanduslike ja geopoliitiliste huvide nimel;
 8. on seisukohal, et rasket olukorda Kongo Demokraatliku Vabariigi idaosas ei saa püsivalt lahendada, kui ei võeta meetmeid selleks, et elanikkond hakkaks lõpuks

loodusvaradest kasu saama; rõhutab, et selleks peab riik taastama oma suveräänsed õigused loodusvarade üle, seades sisse kontrolli välismaiste rahvusvaheliste äriühingute tegevuse üle ja arendades välja siseriikliku taristu oma tooraine kaevandamiseks, töötlemiseks ja turustamiseks, mis nõuab kõigi kaevandamis- ja metsatööde lepingute läbivaatamist ja kehtetuks tunnistamist kooskõlas Kongo põhiseaduse artikliga 56, et tagada rikkuse jaotumine võimalikult suure arvu elanike ja mitte üksnes väikese osa vahel;

9. kinnitab vajadust tagada Kongo Demokraatliku Vabariigi õigus sõltumatusele toiduainetega varustamisel, mis hõlmab põllumajandustootjate õigust toota toiduaineid oma rahva jaoks, tehes lõpu maa hõivamisele ja tagades põllumajandustootjatele juurdepääsu maale, seemnetele ja veele;
10. palub rahvusvahelisel üldsusel ja eelkõige Kongo Vabariigi võlausaldajariikidel (sh Belgial) kõrvaldada tõkked Kongo DV arengult ja seega rahu saavutamisel, tühistades võla ja võlaintressid, mida riik jätkuvalt maksab, ja seades vabakaubanduslepingute ja struktuurilise kohandamise kavade asemel sisse tõelise rahvusvahelise koostöö, mis austab esmaseid inimõigusi ja Kongo riigi suveräänsust; kutsub Kongo DV ametivõime üles nõudma riigi võlgade auditit ja kõikide ebaseaduslike võlgade kustutamist välismaiste võlausaldajate ees, et võlg täielikult likvideerida ja rahuldada riigi elanikkonna põhivajadused;
11. palub Euroopa Liidul ja selle liikmesriikidel suurendada rahalist toetust ja humanitaarabi, et rahuldada nende inimeste pakilisi vajadusi; nõuab, et EL ja tema liikmesriigid annaksid abi annetustena, mitte laenudena, et võlakoormat mitte suurendada; taunib asjaolu, et paljud ELi liikmesriigid ei ole täitnud eesmärki eraldada selleks 0,7 % oma kogurahvatulust ja et teatavad liikmesriigid on vähendanud arenguabi protsentuaalset suurust; taunib asjaolu, et liikmesriigid vähendavad toiduabiprogrammides osalemist; nõuab tungivalt, et arenguabi ei kasutataks piiride sulgemiseks ja piirikontrolliks ega rändajate repatrieerimiseks; nõuab, et liidu ja liikmesriikide poolt Kongo Demokraatlikus Vabariigis antavat abi kasutataks eeskätt selliste sügavat ebavõrdsust tekitavate probleemide lahendamiseks nagu vaesus, krooniline alatoitlus, juurdepääs avalikele ja tervishoiuteenustele, sh seksuaal- ja reproduktiivtervishoid, ning samuti säästva arengu eesmärkide saavutamiseks; nõuab toiduabi suurendamist ja selle suunamist eeskätt kohalikele põllumajandustootjatele toiduainete ostmiseks;
12. kinnitab, et kolmandates riikides tegutsevate Euroopa ettevõtete tegevus peab vastama täiel määral rahvusvaheliste inimõiguste alastele standarditele; palub liikmesriikidel seetõttu tagada, et nende riikliku õiguse alusel tegutsevad äriühingud ei eiraks inimõiguste austamise ning sotsiaalsete, tervishoiu- ja keskkonnanormide järgimise nõudeid, mida äriühingud peavad täitma, kui nad asuvad kolmandasse riiki või tegelevad äritegevusega kolmandas riigis; palub komisjonil ja liikmesriikidel võtta vajalikke meetmeid Euroopa ettevõtete vastu, kes neid standardeid ei järgi ega paku otseselt või kaudselt nende vastutusel olevatele inimõiguste rikkumiste ohvritele piisavat hüvitust;
13. palub nõukogul jõuda Euroopa Parlamendiga kiiresti kompromissile käimasolevatel kolmepoolsetel läbirääkimistel seoses konfliktimineraale käsitleva siduva määrusega,

ning nõuda, et Euroopa sulatuskojad, rafineerimistehased ja metalliimportijad, sh selliste lõpptoodete nagu autode või nutitelefoni tootjad kohaldaksid oma tarneahelas rangeid eeskirju, et teha lõpp relvastatud rühmituste rahastamisele ja vägivallale konfliktipiirkondades;

14. nõuab eelkõige, et Kongo Demokraatlikus Vabariigis viidaks läbi sõltumatu uurimine sotsiaalsete ja keskkonnaalaste normide järgimise kohta Euroopa ettevõtete poolt, eelkõige loodusvarade sektoris, ning nende ettevõtete võimalike seoste kohta relvastatud rühmituste rahastamisega; nõuab samuti rahvusvahelise uurimise algatamist, et uurida väidetavaid seoseid struktuurilise kohandamise kavade, rahvusvaheliste finantsinstitutsioonide rahalise toetuse ja riigis toime pandud kuritegude vahel;
15. on vastu mis tahes katsetele kaugendada liidu rändepoliitika kolmandatesse riikidesse; mõistab hukka asjaolu, et Rabati protsess, mille osaline Kongo Demokraatlik Vabariik on, ei võimalda üldse tegeleda rände sügavamate põhjustega, vaid üksnes edendab tagasisaatmise ja tagasivõtmise poliitikat; on seisukohal, et selline poliitika on vastuolus vaba liikumise õiguse ja varjupaigaõigusega; nõuab seetõttu Rabati protsessi raames Kongo DVga peetavate läbirääkimiste viivitamatut peatamist;
16. teeb presidendile ülesandeks edastada käesolev resolutsioon nõukogule, komisjonile, komisjoni asepresidendile ja liidu välisasjade ja julgeolekupoliitika kõrgele esindajale, Aafrika Liidule, Ida-Aafrika järvede piirkonna riikide valitsustele, Kongo Demokraatliku Vabariigi presidendile, peaministrile ja parlamendile, ÜRO peasekretärile, ÜRO Inimõiguste Nõukogule ning AKV-ELi parlamentaarsele ühisassambleele.